

URBANONYMÁ MESTA ZVOLEN. ICH MODELY A MODELOVANIE

Veronika Gondeková

Katedra slovenského jazyka a komunikácie, Filozofická fakulta UMB, Banská Bystrica
veronika.gondekova2@umb.sk

Abstract

Urbanonyms of the city of Zvolen. Their models and modelling

The subject of the paper is the modelling and models of the names of urbanonyms of the city of Zvolen according to the modelling scheme of P. Odaloš. The aim of the study is to determine the models and semantic fields of urbanonyms in the research sample. The research sample consists of 132 urbanonyms of the city of Zvolen. In the modelling we use the A1 model, which is formed by functional members, namely the functional member U - urbanonymum (denotes the type of onymic relation), and the functional members HCh - honorific characteristic, FL - flora, VL - feature, PU - belonging to the territory, and FA - fauna. These functional members denote additional semantic features. The models of urbanonyms consist of 5 semantic fields, the most numerous being the semantic field (U) + HCh, which contains up to 82 urbanonyms. The most frequent models are $A1 = (U) + HCh$ (72), $A1 = FL + (U)$ (16), $A1 = VL (U)$ (13). Modeling scheme of P. Odaloš is based on the knowledge of Slovak and Czech onomastics and elaborates the Slovak and Czech tradition of onomastic modelling.

Keywords: onomastics, modelling, urbanonyms, Zvolen

1. Úvod a teoretické východiská príspevku

Cieľom predkladaného textu (1) je predstavenie urbanoným okresného mesta Zvolen. Základným teoretickým pojmom, s ktorým budeme v texte pracovať, je pojem urbanonym.

Urbanonymá sú vlastné mená sídelných a nesídelných objektov ležiacich v katastri mesta. Môžeme ich rozdeliť do nasledovných skupín:

1. vlastné mená mestských obvodov, štvrtí, urbanistických obvodov, sídlisk;
2. vlastné mená námestí, ulíc, parkov a iných verejných priestranstiev;
3. vlastné mená mostov, podchodov, pamätníkov, sôch, fontán;
4. vlastné mená významných objektov sídelného a nesídelného charakteru;
5. vlastné mená divadiel, kín, športových hál, štadiónov, hotelov, reštaurácií;
6. vlastné mená významných miestností a sál, tratí, staníc a zastávok, letísk.

Medzi urbanonymá nezaraďujeme hydronymá či oronymá (2).

Modelovanie urbanoným mesta Zvolen je spolu s ďalšími prácami (Odaloš, 2015, 2021, 2023a, 2024a v tlači, 2024b v tlači, Magda-Czekaj, Odaloš, 2022) súčasťou riešenia grantovej schémy *Synchrónne modely a modelovanie toponým a kozmoným*, a súčasne nadväzuje na práce publikované v rámci grantu *Synchrónne modely a modelovanie chrématoným*, napr. P. Odaloš (2015, 2021), G. Rožai (2021a, 2021 b), V. Gondeková (2021a, 2021 b), V. Vrajová (2021, 2022) a ďalší banskobystriční lingvisti.

2. Modelovanie a modely urbanoným

Podstatou modelového prístupu je zobrazenie propria ako prvku a typu v rámci určitého onomastického systému na základe dohodnutých znakov. V súčasnej slovenskej a českej onomastike existuje niekoľko prístupov k modelovaniu a modelom. V. Blanár (1996) a P. Odaloš (2015) svoje modelovacie schémy zakladajú na antroponomastických a chrématonomastických príznakoch. Iný prístup aplikujú R. Šrámek (1999) a J. Pleskalová (1992). Obaja pracujú so všeobecnými obsahovo-sémantickými kategóriami, pričom R. Šrámek ich aplikuje v rámci ojkonomastiky a J. Pleskalová v anojkonomastike.

Onomastici používajú vo svojich schémach rôznu terminológiu. V. Blanár pracuje s termínom obsahový model, R. Šrámek vzťahový model a P. Odaloš hovorí o modeli A1.

Modelový prístup v slovenskej onomastike rozpracoval V. Blanár, a to na základe modelovania príznakov v živých osobných menách. V českej onomastike modelovanie rozpracoval R. Šrámek na základe modelovania ojkoným (Šrámek, 1972).

V súčasnej slovenskej onomastike sa modelovaniu venuje napr. P. Odaloš (2015), ktorý svoj modelačný prístup rozpracoval v rámci chrématonymie.

2. 1. Charakteristika použitej modelačnej terminológie

V príspevku vychádzame z modelačnej schémy P. Odaloša (2015). Na označenie modelu používame termín model A1. Tento model mapuje obsahovú a významovú stránku urbanonyma. Model A1 zachytáva sémantické príznaky druhových urbanonymických príznakov. Urbanonymické príznaky sú zobrazené vo funkčných členoch v modeli.

V modeli A1 funkčné členy označujeme ako: U – urbanonymum (funkčný člen označujúci typ onymického vzťahu); PÚ – príslušnosť k územi, HCh – honorifikačná charakteristika, VL – vlastnosť, FL – flóra (rastlinstvo), FA – fauna (živočíšstvo), PČ – príslušnosť k času, PN – príslušnosť k národu (funkčné členy označujúce ďalšie sémantické príznaky).

V rámci modelačnej schémy P. Odaloš pracuje s termínmi onymický model, sémantické pole onyma a typ onymického modelu. Onymický model definuje P. Odaloš (2015) ako reálnu onymickú štruktúru, ktorá obsahuje konkrétne onymické príznaky zaznamenané vo funkčných členoch, napr. urbanonymum *Borovnianska cesta* má model A1 = PÚ + U.

Sémantické pole onyma definuje ako kombináciu sémantických príznakov vo vlastnom mene, ktorá je vyjadrená prostredníctvom funkčných členov, napr. model A1

urbanonyma *Borovnianska cesta* zaraďujeme do sémantického poľa PÚ + U. Do rovnakého sémantického poľa patrí aj urbanonymum *Bystrický rad* ($A1 = PÚ + U$), ale aj urbanonymá *Imatra* ($A1 = (U) + PÚ$) a *Kremnická* ($A1 = PÚ + (U)$). Urbanonymá nemajú rovnaký model, ale ich modely obsahujú rovnaké funkčné členy (vyjadrené či nevyjadrené), a preto ich zaraďujeme do jedného sémantického poľa onyma. Sémantické pole má súčtový charakter a je východiskovým pojmom pre zovšeobecňovanie v rámci tejto konkrétnej modelačnej schémy (Odaloš, 2023).

P. Odaloš definuje typ onymického modelu ako niečo, čo vzniká na základe používania sémantického poľa v rôznych kombináciách sémantických príznakov a je reprezentované formou vyjadrenia najfrekvencovanejšieho onymického modelu s použitým sémantickým poľom (Odaloš, 2023).

3. Modelovanie urbanoným mesta Zvolen

Modely urbanoným mesta Zvolen rozčleníme na základe počtu funkčných členov v modeli, nie na základe počtu slov v urbanonyme, pretože funkčný člen môže byť vyjadrený aj viacerými slovami. Vo výskumnej vzorke sme identifikovali len dvojčlenné modely. V nich je funkčný člen urbanonymum vyjadrený dvomi spôsobmi, a to ako U a (U). Ak je urbanonymum vo vlastnom mene explicitne vyjadrené (*Borovnianska cesta*), vtedy je funkčným členom U. Ak tento člen nie je vo vlastnom mene explicitne vyjadrený (*Belu IV.*), je zamlčaný, funkčný člen bude v modeli zapísaný ako (U).

3. 1. Charakteristika výskumnej vzorky

Modelovaciu bázu výskumnej vzorky tvorí zoznam ulíc a námestí okresného mesta Zvolen (3). Názov urbanonyma preberáme tak ako je uvedený v materiáli.

Zvolen sa nachádza na strednom Slovensku. Ide o jedno z najstarších miest na našom území. Nachádza sa v juhozápadnej časti Zvolenskej kotliny na sútoku riek Hron a Slatina. V roku 1238 dostala vtedajšia osada od panovníka Bela IV. privilégia, ktoré boli obnovené aj po vpáde Tatárov (28. 12. 1243) a mesto bolo povýšené na kráľovské. Bohatú minulosť mesta dodnes pripomínajú historické pamiatky: Zvolenský zámok a Pustý hrad (4).

V texte modelujeme urbanonymá, ktoré sú názvami ulíc a námestí vo Zvolene. Výskumnú vzorku tvorí 132 urbanoným, z toho urbanonymum je vo vlastnom mene vo ôsmich prípadoch zastúpené substantívom *cesta*, v štyroch substantívom *námestie*, v dvoch prípadoch substantívami *nábřežie* a *kolónia*, a urbanonymum je vyjadrené slovom *rad* alebo *osada* v jednom urbanonyme. To znamená, že urbanonymum je vo výskumnej vzorke v 18 prípadoch vyjadrené iným slovom ako *ulica*, urbanonymum *ulica* sa vo výskumnej vzorke nachádza v 114 vlastných menách.

3. 2. Modely urbanononym

Vo výskumnej vzorke sme identifikovali len dvojčlenné modely. V každom z modelov sa nachádzal funkčný člen U – urbanonymum, ale nie v každom vlastnom mene bol explicitne vyjadrený.

Ako sme už napísali vyššie, v modelačnom materiáli sme identifikovali len dvojčlenné modely. Najpočetnejším modelom A1 bol model $A1 = (U) + HCh$. Ten sme v analyzovanom materiáli našli pri 72 urbanonymách. Ide o spojenie funkčných členov U – urbanonymum a HCh – honorifikačná charakteristika. Funkčný člen U – urbanonymum je v modeli uvedený v zátvorke, pretože sa vo vlastnom mene nenachádza. V príkladoch pre vysoké množstvo urbanonym uvedieme len niekoľko, napr. *1. mája, 29. augusta, A. Hlinku, F. Hečka, J. Alexyho, J. C. Hronského, T. Vansovej, D. Ertla, Obrancov mieru, Bratov Veselovcov* a pod. Funkčný člen U – urbanonymum je vyjadrené substantívom *ulica*, ale v názve ulice sa neuvádza. Takto je to uvedené aj v materiáli, z ktorého sme extrahovali výskumnú vzorku.

V rámci sémantického poľa $(U) + HCh$, nachádzame aj modely $A1 = HCh + (U)$ (5): *Nerudova, Partizánska, Pribinova, Svätoplukovská, Sokolská*; $U + HCh$ (5): *Cesta ku Continentalu, Námestie Cyrila a Metoda, Námestie slobody, Námestie SNP, Námestie mládeže* (urbanonymum je vyjadrené substantívami *cesta* a *námestie*); $A1 = HCh + U$ (1): *Kuzmányho nábrežie* (urbanonymum je vyjadrené substantívom *nábřežie*).

V rámci sémantického poľa $(U) + HCh$ sme našli 83 urbanonym.

Tabuľka 1. Sémantické pole $(U) + HCh$

$A1 = (U) + HCh$	72
$A1 = HCh + (U)$	5
$A1 = U + HCh$	5
$A1 = HCh + U$	1

Druhým najpočetnejším sémantickým poľom je pole $FL + (U)$, v ktorom sme identifikovali 20 modelov vlastných mien.

Sémantické pole $FL + (U)$ obsahuje urbanonymá s modelmi $A1 = FL + (U)$ a $A1 = FL + U$. V prvom modeli sme identifikovali 16 vlastných mien: *Fialková, Jabloňová, Jaseňová, Jazmínová, Javorová, Jedľová, Lipová, Nevädzová, Nezábudková, Orgovánová, Podbeľová, Ružová, Smreková, Snežienková, Sosnová, Topoľová*. V rámci modelu $A1 = FL + U$ sme identifikovali 4 vlastné mená: *Brezová ulica, Buková ulica, Gaštanová ulica, Dubová ulica*. Funkčný člen FL – flóra, zodpovedá rastlinnému pomenovaniu v adjektívnej forme. Ide o názvy odvodené od mien kvetov (*Fialková, Snežienková, Nezábudková*) a listnatých (*Topoľová, Jaseňová*) a ihličnatých (*Jedľová, Sosnová*) stromov. Rozdiel medzi dvoma modelmi tvoriacimi sémantické pole je v tom, či je urbanonymum *ulica* vo vlastnom mene v modelačnom materiáli vyjadrené (v modeli zapísané ako U) alebo nie (v modeli A1 zapísané ako (U)).

Tabuľka 2. Sémantické pole FL + (U)

A1 = FL + (U)	16
A1 = FL + U	4

Sémantickým poľom s tretím najvyšším počtom modelov vlastných mien, to 15, je sémantické pole VL + (U). Sémantické pole obsahuje dva modely, a to model A1 = VL + (U) a model A1 = VL + U, rozdiel je iba v tom, či je urbanonymum *ulica* vo vlastnom mene vyjadrené alebo nie. Početnejším z dvojice modelov je model A1 = VL + (U), ktorý obsahuje 13 vlastných mien: *Družstevná, Elektrárenská, Hrnčiarska, Hronská, Lesnícka, Mládežnícka, Nádvorná, Okružná, Slnčná, Školská, Tebelná, Trhová, Železničná*.

V rámci modelu A1 = VL + U sme identifikovali 2 modely: *Dolná kolónia, Horná kolónia*. Funkčný člen VL – vlastnosť je vyjadrená akostným adjektívom. Funkčný člen U – urbanonymum je v modeloch vyjadrený substantívami *ulica* (ktoré je vo vlastných menách zamlčané) a *kolónia* (ktoré je vo vlastnom mene vyjadrená, napísaná)

Tabuľka 3. Sémantické pole VL + (U)

A1 = VL + (U)	13
A1 = VL + U	2

Ďalším sémantickým poľom je pole s funkčnými členmi PÚ + U, pričom funkčný člen PÚ – príslušnosť k územia je vyjadrený slovom odkazujúcim na iné územie, napr. iné mesto, časť územia či krajinu. V tomto sémantickom poli sa nachádzajú vlastné mená s modelmi A1 = PÚ + U (7): *Borovnianska cesta, Bystrický rád, Dobronivská cesta Krupinská cesta, Neresnícka cesta, Slatinské nábrežie, Strážska cesta*; A1 = PÚ + (U) (5): *Kremnická, Môťovská, Novozámocká, Prachatická, Strakonická*; A1 = U + PÚ (1): *Osada Sekier*; A1 = (U) + PÚ (1): *Imatra*. Spolu sa v sémantickom poli nachádza 14 modelov vlastných mien.

Tabuľka 4. Sémantické pole PÚ + U

PÚ + U	7
PÚ + (U)	5
U + PÚ	1
(U) + PÚ	1

4. Frekvencia sémantických príznakov v modeloch urbanonym mesta Zvolen

Pri práci s modelačným materiálom a pri určovaní modelov sme sa zamerali nielen na frekvenciu modelov s jednotlivým funkčným členom, ale aj na slová, ktorými sú funkčné členy vyjadrené, a na spoločensko-kultúrne súvislosti, ktoré sa ukázali pri bližšej analýze naprieč sémantickými poľami a funkčnými členmi.

Funkčný člen, ktorý sa objavuje v najväčšom počte modelov A1, je funkčný člen HCh – honorifikačná charakteristika. Celkovo je modelov s týmto členom vo výskumnej vzorke 83, t. j. vyše 60%. Tento člen vyjadruje dedikáciu nejakej významnej osobnosti alebo udalosti.

Vo výskumnej vzorke sa nachádza venovanie historickým osobnostiam slovenských aj zahraničných dejín: *A. Hlinku, Bela IV., Gen. Asmolova, Gen. Svobodu, J. Gagarina, Marš. Malinovského, M. R. Štafánika* (A1 = (U) + HCh), *Nerudova, Pribinova, Svätoplukova* (A1 = HCh + (U)).

Ulice v meste Zvolen sú pomenované aj po osobnostiach literatúry, ktoré boli v minulosti často aj významnými národnopolitickými osobnosťami: *A. Bernoláka, A. Sládkoviča, E. M. Šoltésovej, J. A. Komenského, J. Bottu, J. Francisciho, J. Kráľa, E. Štúra, J. M. Hurbana, J. Šafárika* (A1 = (U) + HCh).

Niektoré urbanonymá sú inšpirované dejinami a významnými historickými udalosťami, napr. urbanonymá *1. mája* a *29. augusta*, ktorých názvy odkazujú na Sviatok práce a deň vypuknutia Slovenského národného povstania. Oba dni sú na Slovensku sviatkami. Okrem ulice *29. augusta* je vo Zvolene aj *Námestie SNP, Partizánska, Povstaleckých letcov, Obrancov mieru* a *Bratov Veselovcov*. Všetky tieto urbanonymá odkazujú na SNP a jeho odkaz je v nich viditeľný – odkazovanie na samotný deň (*29. augusta, Námestie SNP*), na tých, ktorí sa ho zúčastnili (*Partizánska, Povstaleckých letcov, Obrancov mieru*) a na konkrétnych známych partizánov (*Bratov Veselovcov*).

Vo Zvolene je aj ulica pomenovaná po Jurajovi Jánošíkovi: *J. Jánošíka* (A1 = (U) + HCh). Jánošíkovská legenda je prítomná v slovenských ľudových legendách, frazeologizmoch, literatúre či filme. Ulicu pomenovanú po najslávnejšom slovenskom zbojníkovi majú približne v 50 slovenských mestách. Okrem Zvolena napríklad aj v Malackách (5).

Okrem jednotlivcov sú urbanonymá v meste Zvolen pomenované aj po pároch či skupinách osôb, napr. *Partizánska, Povstaleckých letcov, Obrancov mieru* (skupiny vojakov v SNP), *Bratov Veselovcov* (známi partizáni), *Námestie mládeže, Mládežnícka, Študentská cesta* (mladí ľudia, študenti), *Námestie Cyrila a Metoda* (solúnski bratia, ktorí na Veľkú Moravu doniesli písmo).

Veľmi častým motívom pre pomenovanie urbanonym vo Zvolene je motív „deti, škola, mladosť“, ktorý sa prelína cez niekoľko sémantických polí. Ide o urbanonymá *Námestie mládeže* (A1 = U + HCh), *Medzinárodného dňa detí* (A1 = (U) + HCh), *Mládežnícka* (A1 = HCh + (U)), *Študentská cesta* (A1 = VL + U), *Školská* (A1 = VL + (U)).

Ulice či námestia sú pomenované aj po hodnotách demokratickej spoločnosti a štátu, napr. *Námestie slobody* (A1 = U + HCh). Môžeme sem pridať aj ubranonymá inšpirované osobnosťami, ktoré bojovali za demokraciu a slobodu, napr. *T. G. Masaryka* (A1 = (U) + HCh) či *M. R. Štafánika* (A1 = (U) + HCh).

Funkčný člen HCh je vyjadrený formou posesívneho genitívu (*A. Hlinku*) alebo posesívneho adjektíva (*Svätoplukova*).

Funkčný člen PÚ – príslušnosť k územiu je vyjadrená v urbanonymách adjektívnou formou, napr. *Bystrický rad*, *Môťovská*, *Kremnická*.

Tento funkčný člen vyjadruje príslušnosť:

- k mestskej časti Zvolena: *Borovnianska cesta* (A1 = HCh + U), *Neresnická cesta* (A1 = HCh + U), *Slatinské nábrežie* (A1 = HCh + U), *Strážska cesta* (A1 = HCh + U).
- k inému mestu na Slovensku: *Kremnická* (A1 = HCh + (U)), *Dobronivská cesta* (A1 = HCh + U), *Bystrický rad* (A1 = HCh + U), *Novozámocká* (A1 = HCh + (U)), *Krupinská cesta* (A1 = HCh + U), *Lieskovaná cesta* (A1 = HCh + U);
- k inému svetovému mestu: *Imatra* (A1 = (U) + PÚ) – mesto vo Fínsku, *Prachatická* (A1 = PÚ + (U)) – mesto v Českej republike.

Funkčný člen FL – flóra/rastlinstvo je vyjadrený adjektívami odvodenými od mien kvetov, listnatých a ihličnatých stromov: *Nevädzová*, *Nezábudková*, *Podbeľová*, *Ružová*, *Snežienková*, *Orgovánová* (A1 = FL + (U)), *Brezová ulica*, *Buková ulica*, *Dubová ulica* (A1 = FL + U), *Topoľová*, *Smreková*, *Sosnová*, *Jedľová* (A1 = FL + (U)). Tieto „rastlinné“ ulice sa nachádzajú v mestskej časti Podborová. Flóra a rastlinstvo je podľa našich zistení jedným z populárnych inšpiratívnych zdrojov pri vytváraní urbanonym mesta Zvolen, keďže sémantické pole FL + (U) je druhým najpočetnejším v rámci výskumnej vzorky.

VL – vlastnosť je funkčný člen v urbanonymách vyjadrený adjektívom, ktoré často odkazuje na niečo, čo sa na ulici nachádza alebo sa v minulosti nachádzalo: *Divadelná* (na tejto ulici sa nachádza Divadlo J. G. Tajovského), *Elektrárenská* (v jej blízkosti sa nachádza elektrárenský kanál), *Hronská* (blízko nej tečie rieka Hron), *Trhová* (nachádza sa na nej miestny trh), *Mraziarska* (v minulosti sa v tejto časti nachádzali veľké mraziarne), *Školská* (nachádza sa tu škola), *Železničná* (nachádza sa tu osobná železničná stanica); alebo môže mať pomenovanie súvis s nejakou činnosťou: *Hrnčiarska* (hrnčiarstvo), *Lesnícka* (lesníctvo – študijný odbor na miestnej univerzite), *Tehelná* (výroba tehliel); alebo s ľuďmi, ktorí na nej žili/žijú alebo sa pohybujú: *Študentská* (v blízkosti ulice sa nachádza niekoľko škôl rôznych stupňov). V niektorých prípadoch ide o urbanonym vyjadrené akostným adjektívom: *Slnecná*, *Okružná*. Model A1 v tomto sémantickom poli sa odlišuje iba v tom, či je funkčný člen U – urbanonym vyjadrený (A1 = VL + U) alebo nie (A1 = VL + (U)).

5. Záver

V texte sme modelovali urbanonymá okresného mesta Zvolen. Výskumnú vzorku tvorilo 132 urbanonym, ktoré sú vlastnými menami ulíc a námestí. Funkčný člen urbanonymum je v 114 vlastných menách zastúpený feminínom *ulica*, v 18 iným substantívom, napr. *nábrežie*, *námestie*, *cesta*.

V rámci výskumnej vzorky sme identifikovali len dvojčlenné modely v 5 sémantických poliach. Nadpočetnejším sémantickým poľom je pole (U) + HCh, ktoré

obsahuje 83 vlastných mien v 4 modeloch A1: model A1 = (U) + HCh (72)/ HCh + (U) (5)/HCh + U (5)/U + HCh (1).

Druhým sémantickým poľom podľa počtu vlastných mien je pole FL + (U), v rámci ktorého sme identifikovali 20 urbanoným v dvoch modeloch, a to A1 = FL + (U) (16)/ FL + U (4).

Pomenovania ulíc či námestí podľa významných historických udalostí či rastlín sú vo všeobecnosti na Slovensku obľúbené, čo môžeme vidieť aj na našej výskumnej vzorke.

Tretím sémantickým poľom podľa početnosti je pole VL + (U), ktoré obsahuje 18 vlastných mien v dvoch modeloch: A1 = VL + (U) (13)/ VL + U (5). Ide najmä o pomenovania podľa objektu, ktorý stojí/stál na danej ulici alebo v jej blízkosti.

V sémantickom poli PÚ + U, sme identifikovali 14 urbanoným v štyroch modeloch: A1 = PÚ + U (7)/ PÚ + (U) (5)/(U) + PÚ (1)/ U + PÚ (1). V tejto kategórii nachádzame urbanonymá vytvorené na základe mestskej časti Zvolena (*Strážska cesta*), vlastného mena slovenského (*Kremnická*) alebo zahraničného mesta (*Imatra*).

Poznámky

- (1) Text vznikol v rámci grantu VEGA 1/0378/23 *Synchrónne modely a modelovanie toponým a kozmoným*.
- (2) David, J. URBANONYMUM. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/TOPONYMUM>
- (3) Zoznam ulíc a námestí vo Zvolene. Dostupné na: https://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_ul%C3%ADc_a_n%C3%A1mest%C3%AD_vo_Zvolene
- (4) Zvolen. Oficiálne webové sídlo mesta. Dostupné na: https://www.zvolen.sk/historia.html#m_85163
- (5) Binčík, M. Ulice v Malackách sú pomenované po mnohých slovenských veľikánoch. Dostupné na: <https://bratislavskykraj.sk/ulice-v-malackach-su-pomenovane-po-mnohych-slovenskych-velikanoch/>

LITERATÚRA

- BLANÁR, V. *Teória vlastného mena. (Status, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii)*. Bratislava: VEDA, 1996, 205 s.
- GONDEKOVÁ, V. Synchrónne modely a modelovanie inštitucioným v rámci Ministerstva vnútra SR. In: *Tradycja i nowoczesność w badaniach języków słowiańskich*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2021a, s. 231 – 240.
- GONDEKOVÁ, V. *Synchrónne modely a modelovanie vlastných mien čaju, kávy a cukrovínek*. In: *Nová filologická revue*, 13, 2021b, č. 1, s. 208 – 222.

- MAGDA-CZEKAJ, M., ODALOŠ, P. Modely vlastných mien slovenských, českých a poľských pív. In: *Człowiek wobec żywiołów. Perspektywa interdyscyplinarna*, Słupsk, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku, 2022, s. 145 – 158.
- ODALOŠ, P. Modelovanie a modely chrématonym. In: *19. slovenská onomastická konferencia*. Bratislava: Veda, 2015, s. 464 – 472.
- ODALOŠ, P. Česko-slovenská škola onomastického modelovania. Modelovanie chrématonym. In: *Slavica Slovaca*, 58, 2023, č. 1, s. 38 – 55.
- ODALOŠ, P. *Modelovanie a modely toponým a kozmoným*. In: 22. slovenská onomastická konferencia, Trnava, 2024a (v tlači).
- ODALOŠ, P. Synchronne modely a modelovanie hydronym rieky Turiec. In: *Studia Philologica Velikotarnovskej univerzity*, 42, 2024b, č. 1 (v tlači).
- PLESKALOVÁ, J. *Tvoření pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku*. Jinočany. H & H, 1992. 151 s.
- ROŽAI, G. Modelovanie inštitucioným zo zdravotníckej a sociálnej oblasti. In: *Tradycja i nowoczesność w badaniach języków słowiańskich*, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2021a, s. 333 – 345.
- ROŽAI, G. Synchronne modely a modelovanie vlastných mien nealkoholických nápojov. In: *Nová filologická revue*, 13, č. 1, 2021b, s. 166 – 179.
- ŠRÁMEK, R. Toponymické modely a toponymický systém. In: *Slovo a slovesnost*, 33, 1972, č. 4, s. 304 – 318.
- ŠRÁMEK, R.: *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 191 s.
- VRAJOVÁ, V. Vlastné mená výživových doplnkov a voľne predajných liekov pre dospelých. In: *Nová filologická revue*, 13, 2021, č. 1, s. 131 – 155.
- VRAJOVÁ, V. Názvy vybraných výživových doplnkov a voľnopredajných liekov na Slovensku. In: *Súčasná slovakistika – súradnice a vektory*. Sofia: Universitetsko Izdatelstvo Sv. Kliment Okhridski, 2022, s. 111 – 119.

Internetové zdroje:

- BINČÍK, M. Ulice v Malackách sú pomenované po mnohých slovenských veľikánoch. [online]. Dostupné na: <https://bratislavskykraj.sk/ulice-v-malackach-su-pomenovane-po-mnohych-slovenskych-velikanoch/> [1. 6. 2024].
- David, J. URBANONYMUM. [online]. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/TOPONYMUM> [19. 3. 2024].
- Zoznam ulíc a námestí mesta Zvolen. [online]. Dostupné na: https://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_ulíc_a_námestí_mesta_Zvolene [19. 3. 2024].
- Zvolen. Oficiálne webové sídlo mesta. [online]. Dostupné na: https://www.zvolen.sk/historia.html#m_85163 [1. 6. 2024].

Accessible summary

This study focuses on the names of streets, squares, roads and other urban objects in the Slovak city of Zvolen and the models it creates from them. The study works with a list of 132 names of urban objects, which it divides into models. The models are made up of functional members that reflect semantic attributes, and it divides them into groups on this basis. The names of urban objects are chosen from historical events or personalities, plant names, animal names, or names of other cities or city districts. An important finding of the study is the fact that most urban objects are named after important personalities or events in the history of Slovakia. The least frequent inspirational source for street names is names of the animals.